

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра екології та безпеки життєдіяльності
Кафедра прикладної інженерії та охорони праці

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 Ю. О. Кисельов
«1» вересня 2023 р.

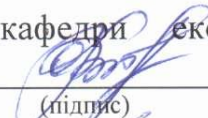
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

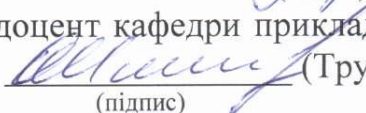
Освітній рівень: перший (бакалаврський)
Галузь знань: 19 Архітектура та будівництво
Спеціальність: 193 Геодезія та землеустрій
Освітня програма: Геодезія та землеустрій
Факультет: лісового і садово-паркового господарства

Умань – 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» для здобувачів вищої освіти спеціальності 193 Геодезія та землеустрій освітньої програми Геодезія та землеустрій. Умань: Уманський НУС, 2023. 18 с.

Розробники:

Нікітіна Ольга Володимирівна, доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності, кандидат с.-г. наук, доцент (Нікітіна О.В.)
(підпис)

Трус Олександр Миколайович, доцент кафедри прикладної інженерії та охорони праці, кандидат с.-г. наук, доцент (Трус О.М.)
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від «31» 08 2023 року № 1

Завідувача кафедри

екології та безпеки життєдіяльності (Василенко О.В.)
(підпис)

«31» 08 2023 року

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри прикладної інженерії та охорони праці

Протокол від «31» 08 2023 року № 1

Т.в.о. завідувача кафедри

прикладної інженерії та охорони праці (Трус О.М.)
(підпис)

«31» 08 2023 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства

Протокол від «5» вересня 2023 року № 1

Голова (Шемякін М. В.)

«5» вересня 2023 року

© УНУС, 2023 рік

© Нікітіна О. В., Трус О. М., 2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 19 Архітектура та будівництво	Обов'язкова
Модулів – 2	Спеціальність 193 Геодезія та землеустрій	Рік підготовки:
Змістових модулів – 5		2-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,9 самостійної роботи студента – 2,0	Освітній рівень перший (бакалаврський) Освітня програма Геодезія та землеустрій	20 год.
		Практичні, семінарські
		24 год.
		Лабораторні
		– год.
		Самостійна робота
		46 год.
		Індивідуальні завдання:
– год.		
Вид контролю:		
залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Модуль «Безпека життєдіяльності»

Мета: теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців щодо створення безпечних умов діяльності і життя, опанування принципів гармонійного розвитку особистості і сталого розвитку суспільства.

Завдання: теоретична і практична підготовка студентів для виявлення позитивного та негативного впливу на життєдіяльність та здоров'я людини зовнішніх та внутрішніх факторів, обґрунтування оптимальних умов та принципів життя.

Модуль «Основи охорони праці»

Мета: надання знань та умінь у майбутніх фахівців з правових та організаційних питань охорони праці, гігієни праці, виробничої санітарії, технічної та пожежної безпеки, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципів пріоритету життя і здоров'я працівників відносно результатів виробництва.

Завдання: забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти: вивчення «Безпеки життєдіяльності» спирається на дисципліни «Українська мова», «Екологія», «Політологія». Є основою для вивчення дисципліни «Правознавство».

Компетенції:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі геодезії та землеустрою або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів відповідної науки і характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 03. Здатність планувати та управляти часом.

Фахові компетентності спеціальності:

ФК 02. Здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

ФК 03. Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

ФК 08. Здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, екологічних, етичних, економічних аспектів.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Організовувати і керувати професійним розвитком осіб і груп.

ПРН 4. Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль. 1. Безпека життєдіяльності

Змістовий модуль 1. Правові та організаційні питання з безпеки життєдіяльності

Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності

Об'єкт та предмет безпеки життєдіяльності. Основні завдання науки про безпеку людини, історія її розвитку. Основні поняття та визначення БЖД. Поняття небезпеки, безпеки, ризику та їх взаємозв'язки. Небезпека як основний фактор, що визначає рівень безпеки. Ризик. Методи визначення ризику.

Topic 1. Scientific foundations of life safety

Object and subject of life safety. The main tasks of the science of human security, the history of its development. Basic concepts and definitions of life safety. The concept of danger, safety, risk and their relationship. Danger as the main factor determining the level of safety. Risk. Methods for determining risk.

Тема 2. Людина в системі «людина–середовище»

Здоров'я людини, як медико-біологічна та соціальна категорія. Гомеостаз – як особливий механізм захисту організму людини. Внутрішній і зовнішній вплив на організм людини. Психічні характеристики особистості.

Тема 3. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори

Загальні закономірності виникнення природних небезпек. Заходи та засоби, спрямовані на запобігання негативної дії природних джерел небезпеки на людину та на системи забезпечення її діяльності. Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних джерел небезпеки. Небезпечні фактори, причини та небажані наслідки, пов'язані з урбанізацією середовища життєдіяльності людини.

Змістовий модуль 2. Забезпечення безпечної життєдіяльності

Тема 4. Забезпечення безпечної життєдіяльності

Основи теорії і практики культури здоров'я людини. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я людини. Методика вивчення рівня здоров'я людини. Роль своєчасно наданої та правильно проведеної першої медичної допомоги в урятуванні життя і здоров'я потерпілого. Медична аптечка. Використання підручних матеріалів при наданні першої медичної допомоги. Порядок проведення реанімаційних заходів.

Тема 5. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності

Правове забезпечення безпеки життєдіяльності. Конституційні основи безпеки: право на життя, працю, свободу, соціальний, громадський та державний захист. Закони, законодавчі та нормативні акти, кодекси та інші регламентуючі безпеку життєдіяльності документи. Система правового захисту та нагляду за дотриманням правової безпеки. Державні органи, відповідальні за забезпечення безпеки життєдіяльності. Відповідальність за порушення законодавства.

Модуль 2. Основи охорони праці

Змістовий модуль 3. Правові та організаційні питання охорони праці

Тема 6. Законодавство України з охорони праці

Законодавчі акти України про охорону праці. Розділи та основні принципи Закону України «Про охорону праці». Права і пільги для працівників в Законі України «Про охорону праці». Відшкодування працівникам за шкідливі умови праці і втрату здоров'я. Праця жінок в Законі України «Про охорону праці». Праця підлітків в Законі України «Про охорону праці». Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Topic 6. Legislation of Ukraine on labor safety

Legislative acts of Ukraine on labor safety. Sections and basic principles of the Law of Ukraine «On Labor Safety». Rights and benefits for employees in the Law of Ukraine «On Labor Safety». Compensation to employees for harmful working conditions and loss of health. Labor of women in the Law of Ukraine «On Labor Safety». Work of adolescents in the Law of Ukraine «On Labor Safety». Responsibility for violation of labor safety legislation.

Змістовий модуль 4. Державне управління охороною праці та аналіз травматизму

Тема 7. Державне управління охороною праці, нагляд і контроль за охороною праці, організація охорони праці на виробництві

Органи державного управління охороною праці, їх компетенція. Нагляд і контроль за охороною праці. Організація охорони праці на виробництві. Система управління охороною праці (СУОП), її функції на підприємствах. Оціночні показники роботи СУОП.

Змістовий модуль 5. Основи фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії, електробезпеки і пожежної безпеки

Тема 8. Основи виробничої санітарії

Поняття про систему «людина–машина–середовище». Визначення терміну «виробнича санітарія». Фактори навколишнього середовища, їх параметри і дія на організм людини. Мікроклімат на робочому місці. Виробничий пил і шкідливі речовини. Шум і вібрація.

Topic 8. Basics of occupational sanitation

The concept of the «man-machine-environment» system. Definition of the term «industrial occupational sanitation». Environmental factors, their parameters and effect on the human body. Microclimate at the workplace. Harmful substances and industrial dust. Noise and vibration.

Тема 9. Вентиляція виробничих приміщень

Призначення та класифікація систем вентиляції. Природна вентиляція. Механічна вентиляція (штучна). Санітарні вимоги до вентиляційних установок. Розрахунок повітрообміну та контроль дії вентиляції. Засоби індивідуального захисту.

Тема 10. Загальні основи пожежної безпеки

Процес горіння, його початкові форми та причини виникнення пожеж. Небезпечні та шкідливі фактори, що виникають при пожежі. Спалимість і вогнестійкість матеріалів, конструкцій і будівель. Пожежовибухова небезпека будівель. Система протипожежного захисту. Попередження виникнення та розповсюдження пожеж. Вогнегасячі речовини. Засоби гасіння пожеж. Автоматичні системи гасіння пожеж.

4. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Безпека життєдіяльності						
Змістовий модуль 1. Правові та організаційні питання з безпеки життєдіяльності						
Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності (Topic 1. Scientific foundations of life safety)	8	2	2	–	–	4
Тема 2. Людина в системі «людина – середовище»	8	2	2	–	–	4
Тема 3. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори	8	2	2	–	–	4
Разом за змістовим модулем 1	24	6	6	–	–	12
Змістовий модуль 2. Забезпечення безпечної життєдіяльності						
Тема 4. Забезпечення безпечної життєдіяльності	10	2	2	–	–	6
Тема 5. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності	11	2	4	–	–	5
Разом за змістовим модулем 2	21	4	6	–	–	11
Разом за модулем 1	45	10	12	–	–	23
Модуль 2. Основи охорони праці						
Змістовий модуль 3. Правові та організаційні питання охорони праці						
Тема 6. Законодавство України з охорони праці (Topic 6. Legislation of Ukraine on labor safety)	10	2	2	–	–	6
Разом за змістовим модулем 3	10	2	2	–	–	6
Змістовий модуль 4. Державне управління охороною праці та аналіз травматизму						
Тема 7. Державне управління охороною праці, нагляд і контроль за охороною праці, організація охорони праці на виробництві	14	2	6	–	–	6
Разом за змістовим модулем 4	14	2	6	–	–	6
Змістовий модуль 5. Основи фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії, електробезпеки і пожежної безпеки						
Тема 8. Основи виробничої санітарії (Topic 8. Basics of occupational sanitation)	6	2	1	–	–	3
Тема 9. Вентиляція виробничих приміщень	6	2	1	–	–	3
Тема 10. Загальні основи пожежної безпеки	9	2	2	–	–	5
Разом за змістовим модулем 5	21	6	4	–	–	11
Разом за модулем 2	45	10	12	–	–	23
Усього годин	90	20	24	–	–	46

5. Теми семінарських занять

Непередбачено навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
Модуль 1. Безпека життєдіяльності		
1	Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності (Basic concepts and definitions of life safety)	2
2	Ризик та небезпека в предметній діяльності	2
3	Людина як елемент системи «людина–життєве середовище»	2
4	Небезпеки, пов'язані з використанням горючих, легкозаймистих і вибухонебезпечних речовин та матеріалів	2
5	Засоби індивідуального та колективного захисту населення	2
6	Самодопомога і взаємодопомога в надзвичайних ситуаціях	2
	Разом	12
Модуль 2. Основи охорони праці		
7	Організація навчання з охорони праці на підприємствах (Organization of training on labor safety at enterprises)	1
8	Розробка інструкцій з охорони праці	1
9	Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві	4
10	Перша невідкладна допомога при найбільш типових травмах	2
11	Дослідження мікроклімату виробничих приміщень і робочих місць	1
12	Дослідження запиленості повітря виробничих приміщень і робочих місць	1
13	Дослідження забрудненості повітря шкідливими газами виробничих приміщень і робочих місць	1
14	Дослідження освітленості виробничих приміщень і робочих місць	1
	Разом	12
	Усього годин	24

7. Теми лабораторних занять

Непередбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
Модуль 1. Безпека життєдіяльності		
1	Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (24.02.1994)	2
2	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	2
3	Закон України «Про охорону праці» (04.10.1992)	2
4	Закон України «Про пожежну безпеку» (17.12.1993)	2
5	Постанова Кабінету Міністрів України № 1099 від 15 липня 1998 року «Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій»	2
6	Постанова Кабінету Міністрів України № 1198 від 03.08.1998 «Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру»	2
7	Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (19.11.1992)	2
8	Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (16.10.1992)	2
9	Закон України «Про захист населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру»	2
10	Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань»	2
11	Закон України «Про правові засади цивільного захисту» (2004 р.)	3
	Разом	23
Модуль 2. Основи охорони праці		
12	Зміст дисципліни «Основи охорони праці»	3
13	Аналіз травматизму і професійних захворювань	3
14	Вплив характеру праці, санітарних особливостей виробничих процесів, устаткування, перероблюваної сировини та інших чинників виробництва на функціонування організму	3
15	Загальні основи електробезпеки	3
16	Технічні засоби пожежогасіння, їх види, особливості конструкцій	3
17	Розрахунок об'єму пожежного резервуару для підприємства	2
18	Оптимальні значення освітленості робочого місця та способи його нормалізації	2
19	Системи вентиляції, розрахунок повітрообміну для виробничих приміщень	2
20	Розрахунки розмірів світлових отворів в виробничих приміщеннях та штучного освітлення	2
	Разом	23
	Усього годин	46

9. Індивідуальні завдання

Підготувати реферат на одну із зазначених тем:

1. Нормативно-правова база цивільного захисту та безпеки життєдіяльності.
2. Надзвичайні ситуації, причини їх виникнення та складові системи їх моніторингу.
3. Історія та передумови створення системи цивільного захисту в Україні.
4. Урядова інформаційно-аналітична система з НС.
5. Психологічні, соціальні та організаційні функції Цивільного захисту.
6. Організаційна структура та сили Цивільного захисту України.
7. Техногенні небезпечні явища та процеси.
8. Противибуховий та протипожежний захист промислових об'єктів.
9. Евакуація людей із приміщень різного призначення при виникненні пожежі.
10. Протипожежний захист будівель і споруд та заходи і способи його досягнення.
11. Система пожежної безпеки на об'єкті господарювання.
12. Зони радіаційного забруднення. Причини і види. Оцінка радіаційної обстановки при аварії на АЕС. Вимоги до розміщення АЕС.
13. Протирадіаційний захист в умовах радіаційної аварії. Прогнозування радіоактивного забруднення. Знезаражування об'єктів довкілля.
14. Оцінка хімічної обстановки.
15. Превентивні заходи щодо зниження хімічного впливу на ОГ. Дегазація.
16. Розв'язування типових задач з оцінки радіаційної і хімічної обстановки.
17. Планування заходів із запобігання поширення інфекційних хвороб.

Протиепідемічні заходи. Дезінфекція.

Вимоги до реферату:

– потрібно скласти розгорнутий план за наступною схемою:

1. Вступ.
2. Основна частина, яка включає 3–4 питання теми.
3. Висновки.
4. Список використаних джерел.

– обсяг реферату залежить від теми, використовуваної літератури, але в основному повинен мати 10–15 сторінок рукописного тексту.

– якщо реферат має суттєві недоліки, студент повинен його переробити, враховуючи зауваження і пропозиції.

Критерії оцінювання рефератів з дисципліни «Безпека життєдіяльності», балів

Показник	Оцінка		
	«задовільно»	«добре»	«відмінно»
Виконання та оформлення	2	2	3
Відповідність матеріалу темі роботи	2	3	3
Захист реферату: доповідь	2	3	4
Всього балів	6	8	10

10. Методи навчання

Традиційні методи

Лекція – усний виклад предмета викладачем, а також публічне читання на яку-небудь тему. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої науково-педагогічний працівник організовує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння й навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем відповідно сформульованих завдань.

Самостійна робота – форма роботи, яка передбачає вирішення актуального питання курсу самостійно, формує навички пошуку та синтезу інформації.

Інноваційні методи навчання

Аналіз ситуації, помилок, колізій, казусів. За результатами виконання ЕСЕ, письмового опитування чи тестування ведучий курсу проводить аналіз наявних помилок у формі діалогу із здобувачами освіти. Крім цього, під викладання основного лекційного матеріалу може супроводжуватись його інтерпретацією виробничими ситуаціями та їх колективного аналізу.

Метод аналізу і діагностики ситуації (КЕЙС-МЕТОД). Виконання методу дозволяє формувати важливі «м'які» навички у здобувачів, зокрема робота в команді, набуття лідерських якостей тощо.

Загальний вигляд кейсу:

- Ознайомлення студентів із ситуацією (моделлю) яка пов'язана із реальним виробництвом або виробничим процесом;
- Формування завдань для роботи з кейсом та розподіл питань у групах;
- Організація спільної діяльності, збір інформації, розподіл індивідуальних завдань;
- Аналіз та рефлексія спільної діяльності, пропозиція концепцій;
- Підведення підсумків, оцінювання.

Проблемний (проблемнопошуковий) метод. Проблемна ситуація й навчальна проблема є основними поняттями проблемно-пошукового навчання. Формою реалізації принципу проблемності в навчанні є навчальна проблема. Навчальна проблема – форма прояву логіко-психологічного протиріччя процесу засвоєння, що визначає напрямок розумового пошуку, який будить інтерес до дослідження (пояснення) сутності невідомого й веде до засвоєння нового поняття або нового способу дії.

Найбільш характерні цілі проблемних ситуацій:

- привернути увагу здобувачів до питання, завдання, навчального матеріалу, збудити в нього пізнавальний інтерес і інші мотиви діяльності;
- поставити здобувача перед таким пізнавальним утрудненням, продовження якого активізувало б розумову діяльність;
- допомогти здобувачеві визначити в пізнавальному завданні, питанні, завданні основну проблему й намітити план пошуку шляхів виходу з утруднення;
- спонукати учня до активної пошукової діяльності;

- допомогти здобувачеві визначити границі раніше засвоєних знань, що актуалізуються й указати напрямок пошуку найбільш раціонального шляху виходу із ситуації утруднення.

Коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників. Здобувачі освіти під час усного або письмового опитування можуть коментувати свої відповіді, або доповнювати відповіді інших здобувачів.

Дистанційне навчання. Комплексний індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Основною платформою для проведення дистанційного навчання є система MOODLE <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1632>.

Курс для дистанційного вивчення характеризується логічною послідовністю викладення основного матеріалу, має чітку структуру та комбінує традиційні (модифіковані до цифрового простору) й інтерактивні методи навчання.

11. Методи контролю

Дисципліна має сім змістовних модулів, які охоплюють матеріал усіх тем.

Рівень знань студентів оцінюють за 100-бальною системою, контролюючи якість виконання: контрольного опитування у вигляді письмових тестів, індивідуальних завдань на практичних заняттях, самостійної роботи.

Підсумковий контроль – залік, який оформляють за результатами поточного контролю упродовж семестру.

Зараховано – студент добре знає програмний матеріал, грамотно і за суттю викладає його, не допускає суттєвих неточностей, вибирає правильну відповідь, правильно застосовує теоретичні знання під час розв'язання практичних завдань. Знає основні завдання охорони праці та обґрунтовує безпечні умови праці під час професійної діяльності. Із загального обсягу контрольних завдань студент правильно виконав не менше 51%.

Не зараховано – студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає багато суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичні завдання. Із загального обсягу контрольних завдань студент правильно виконав менше, ніж 51%.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний (модульний) контроль							Сума
Модуль 1. Безпека життєдіяльності							
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5			50
10	10	10	10	10			
Модуль 2. Основи охорони праці							50
Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		Змістовий модуль 5			
T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	
7	7	7	7	7	7	8	
Разом							100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Модульна програма, рекомендована література, комп'ютерні слайди та мультимедійні фрагменти технологічних операцій, конспекти лекцій, а також методичні вказівки для проведення практичних робіт:

1. Цигода В. С. БЖД. Навчально-методичний посібник з безпеки життєдіяльності. Умань, 2011, 95 с.
2. Пістун І. П., Кіт Ю. В., Березовецький А. П. Практикум з безпеки життєдіяльності: Навчальний посібник. Суми: Інверситетська книга, 2002. 232 с.
3. Нікітіна О.В. «Безпека життєдіяльності» Методичні вказівки для виконання практичних завдань студентами ОС «Бакалавр». Умань 2020. 43 с.

4. Нікітіна О. В. «Безпека життєдіяльності» Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни для студентів ОС «Бакалавр». Умань 2020. 15 с.

5. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичних занять із навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» (модуль Основи охорони праці) студентами денної форми навчання зі спеціальності 193 Геодезія та землеустрій освітніх рівнів Молодший бакалавр, Бакалавр. Умань, 2022. 73 с.

6. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» (модуль Основи охорони праці) студентами денної форми навчання зі спеціальності 193 Геодезія та землеустрій, освітніх рівнів Молодший бакалавр, Бакалавр. Умань, 2021. 12 с.

7. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання індивідуальних завдань із навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» (модуль Основи охорони праці) студентами денної форми навчання зі спеціальності 193 Геодезія та землеустрій освітніх рівнів Молодший бакалавр, Бакалавр. Умань, 2021. 9 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Баб'як О. С. та ін. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Харків: Ранок, 2000. 304 с.
2. Березуцький В. В. Ризик орієнтований підхід в охороні праці. Харків : LAP Lambert Academic Publishing, 2019. 108 с.
3. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інші. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008. 223 с.
4. Бутко Д. А., Луценков В. Л., Рогач Ю. П., Петров В. В. Безпека технологічних процесів при виробництві та післязбиральній обробці продукції рослинництва. Навчальний посібник. Сімферополь : Бізнес-Інформ, 2002. 344 с.
5. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник. Львів, 2010. 384 с.
6. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці : підручник. 5-е видання. За ред. М. П. Гандзюка. К. : Каравела, 2011. 384 с.
7. Голінько В. І. Основи охорони праці : підручник. 2-ге видання. Д. : НГУ, 2014. 271 с.
8. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.. Безпека життєдіяльності. К.: Каравела, 2008. 344 с.
9. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. К.: Каравела, 2004. 328 с.
10. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Львів: Новий Світ - 2000, 2001. 320 с.

11. Жидецький В. П. Основи охорони праці. Підручник. Видання 3-є, перероб. і доп. Львів : УАД, 2006. 336 с.
12. Заплатинський В.М. Безпека життєдіяльності: Навчально методичне видання. К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1999. 207 с.
13. Одарченко М. С., Одарченко А. М., Степанов В. І., Черненко Я. М.. Основи охорони праці : підручник. Х. : Стиль-Издат, 2017. 334 с.
14. Пістун І.П., Кіт Ю.В., Березовецький А.П. Практикум з безпеки життєдіяльності. Суми: Університет. книга, 2000. 232 с.
15. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник. К: Центр учбової літератури, 2008. 158 с.
16. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. К., 2008. 286 с.
17. Сонько С.П., Балабак А.В. та ін. Надзвичайні ситуації та цивільний захист населення: Навчальний посібник. Умань, 2018. 236 с.
18. Стеблюк М.І. Цивільна оборона. К. : Знання Прес, 2003. 455 с.
19. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. К: Знання-Прес, 2007. 487 с.
20. Ткачук А. І., Богомаз-Назарова С. М. Основи охорони праці. Курс лекцій : навч. посіб. Перевидання, доповнене та перероблене. Кропивницький : ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2017. 156 с.
21. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Зеркалов Д. В., Полукаров О. І., Коз'яков В. С., Мітюк Л. О., Полукаров Ю. О., Луц Т. Є. Основи охорони праці : підручник. 3-є видання, доповнене та перероблене. За ред. К. Н. Ткачука. К. : Основа, 2014. 456 с.
22. Шоботов В. М. Цивільна оборона. К.: Центр навч. літ., 2006. 438 с.

Допоміжна

1. Гетьман В. Перша долікарська допомога в екстремальних ситуаціях. Охорона праці. 1995, №5. С. 28-32.
2. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник. Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005. 338 с.
3. Джигирей В.С., Жидецький С. А. Безпека життєдіяльності. Львів: Афіша, 1999. 254 с.
4. Купчик М. П., Гандзюк М. П., Степанець І. Ф., Вендичанський В. Н., Литвиненко А. М., Іваненко О. В. Охорона праці. Лабораторний практикум. К. : Основа, 1998. 224 с.
5. Міговіч Г.Г. Довідник з цивільної оборони. ЗАТ "Українська технологічна група". К. 1998. 526 с.
6. Пістуна І. П. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): навч. посіб. Львів : «Тріада плюс», 2010. 648 с.
7. Пістун І. П. Охорона праці (практикум). Навч. посіб. Львів : «Тріада плюс», 2011. 436 с.
8. Серіков Я. О. Основи охорони праці : навч. посіб. Харків, ХНАМГ, 2007. 227 с.
9. Смоляр В.І. Харчування в умовах радіонуклідного забруднення. К.: Здоров'я України червоний хрест, 1991. 32 с.
10. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Сабарно Р. В., Каштанов С. Ф., Мітюк Л. О., Третьякова Л. Д., Ткачук К. К., Чадюк А. В. Охорона праці та промислова

безпека: навч. посіб. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. К. : «Основа» 2009. 350 с.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України. Основний закон. К., 1996.
2. Про адміністративні порушення: Закон України. К., 1993.
3. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення : Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 27.
4. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань : Закон України від 14 січня 1998 р. К., 1998.
5. Про охорону здоров'я : Закон України. К., 1992.
6. Про охорону праці : Закон України. К., 1992.
7. Про пожежну безпеку : Закон України. К., 1993.
8. Про цивільну оборону України : Закон України від 3 лютого 1993 р. К., 1993.
9. Закон України : Про правові засади цивільного захисту від 24 червня 2004 р.
10. Закон України : Про охорону навколишнього природного середовища від 25.06.1991 р.
11. Закон України : Про пестициди і агрохімікати від 2 березня 1995 р.
12. Закон України : Про правовий режим надзвичайного стану від 16 березня 2000 р.
11. Державні стандарти України ЗДУТУ з питань охорони праці.
12. Типове положення про порядок проведення і перевірки знань з питань охорони праці НПАОПО. 00–4.12–05.
13. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. НПАОП 0.00– 6.02–04.
14. Пожежна безпека (нормативні акти та інші документи). К., 1997. Т.1,2,3,4.
15. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості виробничого процесу. Охорона праці. 1998. № 6. С. 28–29.
16. Правила охорони праці в сільському господарстві. ДНАОП 2.0.00–01–00. К. : Форт, 2001. 378 с.
17. Закон України : Про аварійно-рятувальні служби від 14 грудня 1999 р.
18. Кодекс законів про працю України.
19. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
20. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
22. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».
23. НПАОП 0.00–1.28–10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010 р. № 65.

24. НПАОП 0.00–4.03–04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.
25. НПАОП 0.00–4.09–07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
26. НПАОП 0.00–4.11–07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
27. НПАОП 0.00–4.15–98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
28. НПАОП 0.00–4.21–04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
29. НПАОП 0.00–6.03–93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
30. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.

15. Інформаційні ресурси

1. Державна служба України з питань праці (Держпраця). URL : <http://dsp.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України. URL : <http://www.mns.gov.ua>.
3. Фонд соціального страхування України. URL : <http://fssu.gov.ua>.
4. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL : <http://portal.rada.gov.ua>
5. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL : <http://www.nau.ua>.

16. Зміни у робочій програмі в 2023 р.

1. У розділах «Програма навчальної дисципліни» та «Орієнтовна структура навчальної дисципліни» збільшено кількість аудиторних занять для читання іноземною мовою до 20%.

2. Оновлено розділи «Самостійна робота», «Методи навчання», «Розподіл балів, які отримують студенти» та «Методичне забезпечення».